

המהדורה המודפסת >> מכתבים למערכת

יום שישי ט"ו בתמוז תשס"א, 6 ביולי 2001

מכתבים למערכת

מי אשם בטרגדיה

בתגובה על "מה היה בטנטורה" מאת תום שגב ("הארץ", 29.6)

תום שגב כותב, כי דו"ח הוועדה שהפריכה את מסקנותיו של תדי כ"ץ על ביצוע פשעי מלחמה בידי צה"ל בתושבי טנטורה ב-1948 - "מביד". מדוע הוא מביד את שגב? הלא אזרחי ישראלי רגיל צריך לשמוח בהפרכת האשמות כאלה. שגב מסביר בגילוי לב, כי לא האמת ההיסטורית חשובה כל כך, אלא המסקנות הפוליטיות שהיה אפשר להסיק מממצאי המחקר (בלשונו: "פרשת טנטורה אינה העיקר. העיקר הוא שרוב תושבי ישראל עוד לא הפנימו את חלקם באחריות ההיסטורית לטרגדיה הפלשתינית וכל עוד לא עשו זאת - אין סיכוי לשלום").

הכותרת של שגב מטעה איפוא. הוא מחפש לא את "מה שקרה בטנטורה", אלא "מה היה רצוי שיקרה בטנטורה כדי לחנך כראוי את תושבי ישראל". שגב נוזף בכ"ץ, אך לא על כך שניסה לעוות את ההיסטוריה, אלא על כישלונו לספק את הסחורה שהיתה יכולה לתרום למטרה הפוליטית.

כאשר שגב מחשיב את המטרה הפוליטית יותר מהאמת ההיסטורית, לא בטוח שהוא נעשה פוליטיקאי מוסמך יותר, אבל הוא בוודאי נעשה היסטוריון אמין פחות.

אלישע קלי

רמת השרון

*

תום שגב מצטרף ל"היסטוריונים החדשים", אשר מתוך הלקאה עצמית מפנים אצבע מאשימה לכתובת הלא נכונה להיווצרות הטרגדיה הפלשתינית. אני מסכים לקביעתו, כי ב-1948 עשו ישראלים וערבים פשעי מלחמה: למשל, מה שנעשה בכפר הערבי ברייר שבצפון הנגב בזמן כיבושו בידי כוחות מחטיבת הנגב של הפלמ"ח במאי '48, ומצד אחר - הפעולות של הערבים בפרשת ה"ה בינואר '48, בפרשת שיירת הדסה מאפריל '48, בפרשת גוש עציון במאי '48 ועוד ועוד.

אך דומה, כי הדוגמה הטובה ביותר, המסבירה את היווצרות בעיית הפליטים הפלשתינאים, מצויה דווקא בפרשת דיר יאסין מאפריל '48, ולא בפרשת טנטורה.

ההיסטוריוגרפיה הישראלית, הערבית והעולמית, היתה ועדיין תמימת דעים, כי בדיר יאסין, בזמן ניסיונם של האצ"ל ולח"י להשתלט על הכפר, נרצחו 240 ערבים, מקצתם נשים וילדים. המציאות, מתברר, היתה שונה, ולמרבה הפלא, את ההוכחה לכך מספקת דווקא האוניברסיטה הפלשתינית ביר זית. במחקר היסטורי מקיף ומקצועי היא הגיעה למסקנה, כי מספר ההרוגים בכפר לא היה גדול מ-107. אך לענייננו, העיקר הוא במשמעותה של פרשה זו להיווצרות בעיית הפליטים הערבים.

המקורות הפלשתיניים, מתוך רצון לזרז את פלישת הצבאות הסדירים של מדינות ערב לארץ ישראל, יצאו מגדרם כדי לתאר את "מעשי הזוועה" של

"הפורשים" בכיבוש דיר יאסין. ואכן פעולה זו, יותר מאחרות, הגבירה את המנוסה הערבית מארץ ישראל והביאה לידי מה שמכונה "בעיית הפליטים הערבים". אנואר נוסייבה, ממנהיגי ערביי ארץ ישראל, הודה לימים, כי "היתה זו שגיאה איומה. החדשות, בפירוטן המבעית, לא שינו במאומה את הלכי הרוח של הממשלות הערביות, אך הן עוררו תחושה גוברת של בהלה בקרב ערביי ארץ ישראל".

שגב טועה איפוא בהאשימו את ההנהגה היהודית בהיווצרות בעיית הפליטים. הטרגדיה הפלשתינית נוצרה מאי רצונם של הערבים להכיר במדינת היהודים ומדחייתם את המדינה הפלשתינית שניתנה להם לפי החלטה 181 של מועצת הביטחון מ-29 בנובמבר 1947.

יצחק שטייגמן, היסטוריון

כפר סבא